

MENTOR

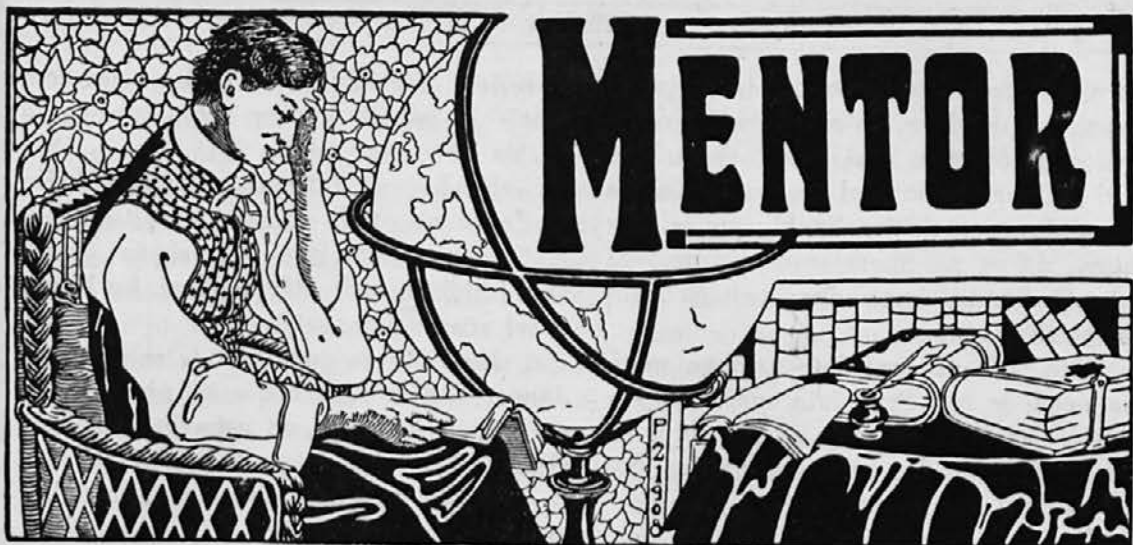
LIST ZA SREDNJEŠOL-
SKO DIJASTVO. URE
JUJE DR. ANT. BREZNIK
LETNIK VI. ZA L. 19¹³/₁₄

5T: 10.

VSEBINA:

Delo in šport. (Dr. Jos. Tominšek)	173
Sofoklejev Filoktet. (Prof. Fr. Omerza.) (Konec)	178
Med apeninskim in balkanskim polotokom. (Dr. Jan. Samsa.) (Konec)	180
Vodomec. (Prof. Fr. Pengov)	183
Homerjeva Iliada. (Prof. Fr. Omerza.) (I. spev)	187
Korak v novo življenje. (Miriam)	189
Drobiž	191—192

Izhaja v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano prvega dne v mesecu in stane za dijake 2 K, za druge naročnike 4 K na leto.

LETNIK VI.

JULIJ 1914.

ZVEZEK 10.

DELO IN ŠPORT.

DR. JOS. TOMINŠEK.

I.

»Miha!« pokliče oče Hojnik svojega starejšega sina; »čas bo, da greš živino napajat.«

»Že grem,« pravi Miha in odide proti hlevu. Oče se ozre za njim in pravi ženi: »Dober fant je, Ana; za velikega hlapca mi odleže.«

»Hvala Božu, dober; pa trden in močen. Škoda, da ga bodo drugo leto vzeli k vojakom.«

»No, saj bo že tudi Janez nekaj pomagal. Res je šele enajst let star in mnogo časa prečepi v šoli, pa je bister in isker in za vsako reč zna prav prijeti.«

Žena nekaj pomišlja, potem pravi: »Bister pa! Danes se je v cerkvi bralo pastirsko pismo; skoraj do besede si je vse zapomnil. In če le more, tiči v knjigah. Glej ga, tamle leži pod hruško in prebira tiste učene Mohorjeve bukve; Večernice in Koledar je že davno prebral. Veš, Matevž zadnjič je prišel naš učitelj tod mimo . . .«

» . . . pa ti je nasvetoval kakor danes meni, ko sva se cešla na trgu, naj damo Janeza v šole. Kaj ne?«

»Seveda . . . Kaj misliš ti? Doma ga res ne bomo potrebovali, ker bo Miha

prevzel dom. Moral bi iti za rokodelca ali za hlapca.«

»Prav imaš, Ana; pomagamo si brez njega, tudi kadar bo Miha pri vojakih. Mi-dva bova pač morala bolj nategniti. Toda stroški . . .«

»Zato bo pa kdaj gospod.«

* * *

Na jesen je vstopil Janez v prvo latinsko šolo. Z dobrim izpričevalom pride julija na velike počitnice. Mati je ponosna nanj. Ves gosposki se ji zdi; kako se nosi, in: »Očenaš že po latinsko moli in razume vsako besedo, ne kakor onegav Drejče, ki je ministrant,« ga hvali možu.

Mož zagodrnja: »Čisto razvadila ga boš! Res je šolo dobro dovršil; zato pa ni treba, da bi mu ti vedno posebe kuhala in mu stregla kakor bolniku. Tudi bi lahko kaj pomagal pri delu.«

»Beži no, Matevž! Kaj bo otroče pomagalo! Pusti ga, naj si počije . . .« Oče molči in gre na delo; sinček pa se izprehaja, včasih kaj malega čita; sicer pa ne nopenja ne duha, ne telesa. Saj mamica tako lepo zanj skrbi.

Pretečeta dve leti, tri leta. Janez je zrasel, v šoli uspeva dobro, da se oče ne

more pritoževati; a hudo mu je pri srcu, ker se mu dozdeva, da se sin domu odtuje. »Ana,« potoži ženi resno; »prvo leto se ti je Janez samo zdel gosposki; zdaj pa je res! Pregosposki je. Speklo me je, ker čutim, da se na tihem sramuje najinega stanu; čutim to, Ana, odkar sem ga zadnjič obiskal v mestu.«

»Ne sodi ga pretrdo,« vzdihne mati; »pa nekaj je res. Prvo leto sem mu rada stregla; zdaj pa se vede, kakor bi imel pravico do tega. Pa morda se motiva. Saj veš, učenost je učenost.«

In starši še potrpijo.

Postane pa Janez petošolec. Med letom ga ni bilo nič domov, češ da nima časa, ker se skupno s tovariši vadi v športu; zato potrebuje nove obleke.

Oče in mati sicer nista prav razumela, v čem se Janez vadi, a ugodila sta vsem njegovim željam.

Meseca julija se sin vrne domov. Doma so ga komaj spoznali: stal je pred njimi v kratkih hlačah, golih kolen, s čepico na glavi, okrog vrata razgaljen, vzravnanega stasa in ogorel.

»Kakšen pa si!« vzklikne mati; sin ni vedel, je li hotela reči: »Kako si grd!« ali: »Kako si lep!« Oče pa je nakratko pripoznal: »Močan si in zdrav. Prav tako.«

Janez pa je v teh počitnicah začel vse drugačno življenje. Med svojo prtljago je prinesel veliko usnjato žogo; z njo se je uril po cele poldneve. Med dvema smrekama si je pribil drog in se na njem vrtel in dvigoval; v gozdu si je poiskal težak kamen, ki ga zdaj vsak dan po večkrat vzdiguje in skuša lučati; na bližnji hrib je tekal gor in dol, plaval in prekuceval se je pod jezom pri očetovi žagi, da je vse strmelo. Za dom je imel časa prav za prav le pri jedi; mati mu je komaj dovolj skuhalo, spal pa je vso noč do poznega jutra in vstajal je šele, ko sta se oče in Miha vračala od zgodnje košnje. Imel je v mislih le svoje opravke; za domače posle se ni brigal.

Kar pride povelje, da mora Miha na orožne vaje. Zdaj je bil oče za delo sam; in dela je bilo preobilo: pri živini, žetev

in košnja, v gozdu . . . »Težko zmagujem delo,« je potožil zvečer ženi; »pozna se mi, da nisem več mlad.«

»Rekla bom Janezu,« sklene mati. Ko se Janez ob osmih prikaže k zajtrku, mu mati nalahno namigne: Ali si že vstal? Oče je bil ob treh pokonci; kaj, ko bi mu ti šel včasih pomagat?«

»Kaj? Morda gnoj kidat?« se zavzame Janez. Toliko časa boste že potrpele, da se Miha vrne. Mari on opravlja moje posle?«

»Saj te ne silimo,« se izgovarja dobra mamica; »vendar močan si in zamudil ne boš nič.«

»Te dni nimam časa; urim se v žoganju; v nedeljo bo tekma.«

Mati sicer ni prav vedela, kaj je tekma, ali toliko je razumela, da se zadeva zdi sinu zelo važna. Umolknila je in ga pustila.

Popoldne pa se je pripravljalo k hudi uri. Tam za vrhom je grmelo, črn oblak se je bližal, že je hotelo naletavati. Hojniki so imeli seno še narazen in snope nezložene. Hiteli so, kar se je dalo, da bi rešili pridelek suh. — Baš se je oče pripravil, da se pelje po zadnji voz sena; pol mu lije curkoma s čela, rabil bi trojne roke, da bi vse opravil. Brzo požene konja, da bi prišel še pravočasno. Voz zdrdra mimo trate za hišo; tam pa skače Janez, meče in lovi žogo, suva z rokami in nogami, hodi po rokah, vmes pa opazuje, kako se oblaki podé in se blisk utrinja.

Oče ga zagleda in zasveti se mu v glavi; nekaj je že davno nosil v srcu, ni pa našel pravega izraza, da bi povedal. A v tem hipu! Roka, ki je držala dolgi bič, se dvigne kar sama, jermen zažvižga in se ovije Janezu okoli beder, da je poskočil, a potem obstal kakor ukopan pred očetom. Očetu pa, sicer tako mirnemu in malobesednemu, se je odvezal jezik: »Ti nepridiprav! Ali ne vidiš, kako se mi napejamo z delom? Ti pa tu tratiš čas in moči. Mari bi ne mogel vzeti grabelj in viš v roke in nam pomagati, da rešimo krmo? Hajdi!«

Janezu je kar sapo vzelo. Ni vedel, naj se sramuje ali jezi ali brani. Takega še ni bil očeta nikdar videl. Zavedal pa se je, da mora povelje izvršiti brezpogojno. Bil je na travniku še prej nego oče s konjem, grabil je in metal vkup, da ga drugi niso niti dohajali. In res: odpeljali so zadnji voz pravočasno pod streho.

Mati si te pridnosti ni mogla razložiti; pripomnila pa je, ko je pri malici rezala kruh: »Ko bi Janez ne bil pomagal, bi danes ne bili izpeljali. In tam na ovinku bi bili voz zvrnili, ko bi ga ne bil v pravem času Janez potisnil na drugo stran. Ali si to zapazil, oče?«

»Sem,« odgovori nakratko, pa z bistrim, veselim pogledom na sina. Sicer sta oba molčala.

Od tega dne je bil Janez kakor izpremenjen.

Vsakega dela se je hotel udeležiti; čim več napora je zahtevalo, tem ljubše mu je bilo. Videlo se je, da mu je prava slast napanjati mišice, a veselilo ga je tudi, da njegovo delo toliko zaleže. Kakor je bil prej tekmoval na igrišču z žogo, tako je zdaj tekmoval s koso in motiko. Odprl se mu je tudi ves nov svet: prepoznal je kmečko delo in se je pogovarjal o njem z očetom. Oče pa je oživel; nikdar jima ni zmanjkalo besedi, skupno sta delala in resno izvrševala načrte.

Janezu so potekle počitnice kakor še nikoli; dan mu je bil prekratek, odvadil se je poleganja in brezplodnega ubijanja časa. Še se je uril s svojo žogo in v drugih športih; a uvidel je, da take igre zanj ne morejo in ne smejo biti samonamen. Pridobljene moči je hotel porabiti v koristne svrhe. Tako je dobro nadomestil Miho.

Ko se je v jeseni vrnil v šolo, se mu je zdelo, da je namah dorasel. »Čisto moški je,« si je mislil oče, ko ga je spremljal po mestnih ulicah, in vrnil se je domov prav nič žalosten.

Drugo leto je na počitnice prinesel Janez očetu nekaj novega poljedelskega orodja in je že prvi dan prehodil hleve in polja. Mihi pa je rekel: »Ti boš za veli-

kega hlapca, jaz za malega; a glej, da te ne prekosim.«

Tako je Janez dovršil gimnazijske študije.

II.

Prebrali ste, dragi dijaki, z menoj to resnično neresnično povest o Hojnikovem študentu. Zdaj se bom še z vami malo pomenil.

Morda je kateri izmed vas tudi tak Janez, ki misli, da so počitnice res le za »počivanje« ali za pečanje edinole z zabavnimi posli. Ako je kateri tak, njemu bi želel, da bi se ga oče tudi ob pravem trenutku spomnil s pravim ali tudi le z duševnim bičem in bi mu pripomogel do prave pameti.

Odpočili si boste tudi s tem, da se pečate s popolnoma drugačnim, nešolskim delom. Blagor tistim, ki so na kmetih doma! Ti naj počitnice porabijo za vsa poljska in podobna dela, ki so jim kos; tako bodo skrbeli najprej za svojo telesno moč in zdravje, nadalje bodo vsaj nekoliko povrnili starišem trud, potem bodo prepoznali domačo grudo in z a v e d n o ljubili svojo domovino. In vedeli bodo prav ceniti, to se pravi zaničevati tiste, ki toliko govore o ljubezni do domovine, ki pa so lenuhi, troti in lahkoživci. Ne sramujte se nobenega dela, češ, jaz sem bodoči gospod! Gospodstvo ne obstoji v zaničevanju dela — in kdo ve: kak veliki gospod bi morda rad prijel za sekiro in lopato in cepec in delal na polju in na skednju, rajši nego v elegantni pisarni, da bi le imel časa in prilike.

Ne sramujte pa se dela svojih starišev tudi tisti, ki vam ni dana prilika, zaposliti se na polju. Vaši stariši so obrtniki, uradniki ali kaj podobnega. Tudi vi pomagajte očetu pri delu, materi pri gospodinjstvu. Zakaj bi gimnazijec, čigar oče je mizar, čevljar, ne smel znati tudi sukati sveder, goniti žago, pribiti podplat?

In ti, deklica, ki hočeš biti že gospodična, ali niso tvoji prsti, ki švigajo po tipkah na klavirju, tudi dovolj gibčni, da

vbadajo šivanko? Ali ti naj mamica predpasnik zakrpa? In če si močna dovolj, da dospeš na vrh Grintavca, in poskočna, da vzorno igraš tennis: ali ti morda odpovedo noge, če je treba iti na trg kupit zelenjave? In ali so roke prešibke, da bi držale likalnik? ... Mamica, ne razvadi svoje močne in zdrave hčerke! Upajmo, da jo boš brez biča pripravila do dela in do takisto važnega spoštovanj dela.

* * *

Prvo stremljenje starišev, ki iščejo primerne razvedrila za otroke, pa bi

počnejo ti, dokler se jim — strogo ne prepove.

Pretežna večina premožnih meščanov pa itak ne gre na kmete, ampak v kopaljšče ali v kako moderno letovišče. Tod pa je življenje še rafiniraneje nego doma v mestu, s to razliko, da je zdaj v es čas posvečen zabavi in uživanju. Nekateri pa posvete svoj prosti čas le športu. Ljudje, ki si to morejo in smejo privoščiti, bi bili zavidanja vredni, ko bi ne bilo znano, da se prenasitijo neprestanežga uživanja, in ko bi se po resnem preudarku ne zdelo, da

BREMEN.

moralo biti, da se mladina poskusi z delom na kmetih. Rekli smo že, da so na najboljem kmečki sinovi; njim je dana vsa prilika, le porabiti je vobče ne znajo, ker se ne rešijo predsodkov, da je delo na polju manj vredno. Kaj pa mladina drugih slojev? Pač jo peljejo stariši morda na kmete, nemara so celo na letovišču kje na kmetih — a káko je njih življenje? Mestno življenje preneseno na deželo. Mestna gospoda si ogleduje kmetovo delo kakor kako predstavo v gledališču ali v kinematografu. Da bi se udeležili dela, to se jim zdi poniževalno; le prav mali otroci so toli pametni, da se brez pomisleka pajdašijo s kmečkimi in počenjajo vse, kar

je škoda za tiste telesne, duševne in gmotne sile, ki se z današnjo strastno gonjo za zabavo, osobito z naravnost blazno modo letoviščarstva gubijo malodane popolnoma v nič.

Prišlo bo in priti mora do preobrata, takega ali takega: človeške moči so predragocene, da bi se smele trajno zapravljati brezplodno. Kakim potem bo prišel preobrat, to še ni jasno. A vsekako se bo oprijel gesla: »Nazaj k narodi!« Po tem geslu pa se bo treba tem bolj ravnati, ker se že i kmetje odtujujejo svoji zemlji: v mesto silijo in v tujino. Rajši stradajo v mestu in stanujejo v zakotnih temnicah in delajo v strupenem vzduhu tvornic — da

so le v mestu — kakor da bi z zdravim in zmernim trudom ostali kmetje. »Kmetje!« Kako zaničljivo se beseda glasi! Ponosni pa so, da delajo ob nedeljah izlete — na kmete in se hodijo tja opivat.

Temu ljudstvu je treba oči odpirati. Ne s poučevanjem. To ne pomaga nič. Ampak z lastnim zgledom. Kako?

Rešitev uganke že nekako leži »v zraku« in se pripravlja; a ni še prišla prav med svet, tudi bo še nekaj časa preteklo, preden se bo mogla izdatno uresničevati. Rešitev pa je ta: mestno prebivalstvo naj pohaja med kmete delat, opravljat poljedelske posle, in sicer v času, ko je največ dela in najtežje dobiti delavcev, ob žetvi, torej baš v letoviški sezoni. Ti meščani naj bi opravljali kmečke posle z vso resnostjo, v začasno nadomestilo raznih telesnih športov. Kmalu bi spoznali, da i poljsko delo krepi in zdravi telo in da prinaša duhu zadoščenje.

Na prvi pogled in sluh se ta načrt morda zdi sanjarski, a izvedljiv je. Ponekod se že izvršuje (prim. Kunstwart XXVII., str. 435), in sicer so začeli dijaki (v Nemčiji); v času žetve se naselijo med kmeti in jim pomagajo. Mari bi — pomislimo dalje — ne bilo vredno poskusa, da bi kako športno in telovadno društvo namesto raznih izletov za izpremembo poslalo svoje čete med kmete, da bi ti junaki, naj se že imenujejo po tem ali onem pogumnem tiču, vzeli koso, sekuro in motiko v roke in opravili najnujnejše delo; zdaj v tem kraju, zdaj v onem.

Kako bi to učinkovalo na naziranje obeh slojev! Kmet bi videl, da se gospoda ne sramuje njegovega dela in stanu, da cení žuljave roke in potni obraz; naučil pa bi se v občevanju tudi marsičesa koristnega in — naposled — slišal bi na lastna ušesa, da življenje v mestih, osobito živ-

ljenje toliko zavidanih gospodov, ki sede v pisarnah, nikakor ni tako prijetno, kakor si ga slika kmet: češ, ti škrici sede lepo mirno pri mizi in jedo doma same pečenke; — ampak slišal bi mnogo bridkih tožb, često naravnost o pomanjkanju. Kmet si bo zdaj rekel: »Če je pa taka, potem sem jaz še na dobrem; imam vsaj svojo streho in kruha mi ni treba stradati, čeprav včasih ni brez ovsa.«

Olikanec pa bi tudi videl, da se na kmetih ne vršijo samo mične idile, da ne sije vedno »solnčece« in da zemlja rodi svoj sad le, če se dobro skrbi zanjo. Tudi bo kaj hitro uvidel, da kmet ni »neumen«, ampak da v modrosti mnogokrat prekaša

BREMEN: BREMERHAVEN.

olikanca; spoznal bo vrednost stare tradicije in cenil bo jedrnat govor prostaka...

* * *

Rekli boste: »To so lepe, pa prazne besede. Lepo bi bilo, ko bi bilo...«

Kar hitro se naša misel, ki je obenem vzor, ne bo dala uvesti v pravo življenje. O tem sem sam najbolj prepričan. A začeti je treba. In če me vse ne vara, ravno dijaki bi lahko začeli, srednješolci in visokošolci; najprej kmečki sinovi vsak na svojem domu in v svoji vasi, potem v družbi, naposled v društvu. — Kadar se društva poprimejo načrta, bo uspeh zasiguran.

Upajmo torej, da bo v doglednem času postalo »moderno« ali če hočete »šport«, da se bodo dijaki in ljudje, ki hočejo iti na letovišče, uslužbili med kmeti in jim pomagali pri delu. — To bo telesni šport, ki bo izborno služil i s v o j e m u namenu, a bo obenem koristil materialni in duševni prosveti in bo zato smel dobiti ime, ne »šport«, ampak: blagodejstvo.

Vas, dijaki, pa pozivljam: »Začnite!« V tistih srečnih letih, ko sem, mlad med mladimi svojimi učenci, živel le pouku, sem pred sklepom šolskega leta ob slovesu vselej pozval svoje mlade junake: »Po-

rabite počitnice za telesno okrepilo, in sicer — če Vam je le mogoče — z delom na polju.« Moj nekdanji učenec in sedANJI tovariš, prof. Iv. Dolenc, Vas je lani v tem časopisu tudi opozarjal vsaj na eno važno delo na kmetih. Ker jaz zdaj nimam prilike, govoriti neposredno ž Vami, pišem Vam na tem mestu, v tem časopisu svojo poslanico, sad izkušnje treh desetletij, in Vam kličem: »Držite se trdno svoje rodne zemlje in grude, ljubite domovino s tem, da jo obdelujete neposredno. Začnite! Drugi Vam bodo sledili.«

SOFOKLEJEV FILOKTET.

(Konec.)

Neoptolem.

Prav govoriš sicer, a vendar to želim, da slušaš glas bogov in mojih besedi ter greš s prijateljem od kraja tega proč.

Filoktet.

Mar v Trojo, misliš li, k Atreja sinu tja, k sovragu temu mar, z nesrečno to nogo?

Neoptolem.

A kaj še! K onim, ki z gnijoče ti noge odstranijo vso bol in dajo ti pomoč.

Filoktet.

Svetuješ grozen svet, kaj vendar govoriš?

Neoptolem.

Kar mislim, da bo končno dobro za oba.

Filoktet.

Te nič bogov ni sram, da tole praviš mi?

Neoptolem.

Naj sram ga bo, kdor dá korist prijateljem?

Filoktet.

Atridom naj koristi ali meni to?

Neoptolem.

Pač tebi; saj kot tvoj prijatelj govorim.

Filoktet.

Kako, ko češ predati me sovražnikom?

Neoptolem.

Ne drži trdovratno, dragi, se mi zla!

Filoktet.

Uničil boš me s tem, kar tu mi govoriš.

PROF. FR. OMERZA.

Neoptolem.

Jaz nikdar ne. Poslušaj, ne razumeš me!

Filoktet.

Ne vem li, da Atridi sem so vrgli me?

Neoptolem.

Ki vrgli so te, glej, če rešijo te zdaj!

Filoktet.

Jaz prostovoljno Troje zrl ne bom nikdar.

Neoptolem.

Kaj vendar tu počnem, če se ne prime te prav nič, kar ti povem, da bi ubogal me! Najlaže bo, da neham govoriti jaz in ti tu brez rešitve kot do zdaj živiš.

Filoktet.

Le pusti, kar trpeti moram, da trpim! A kar si mi obljubil, ko si dal rokó, da me domov popelješ, stori, sinko, to! Ne obotavlaj se in ne spominjaj me več Troje; saj je vzrok mi že solzâ nebroj.

Neoptolem

molči nekaj časa, nato se vda.

Čè želiš, pa pojdimo!

Filoktet.

Res plemenito govoriš!

Neoptolem.

Trdno zdaj uberi mi korak!

Filoktet.

Kar le moči imam.

Neoptolem.

A kako Ahajcev kazni ubežim?

Filoktet.

Ne brigaj se!

Neoptolem.

Kaj pa, če ozemlje moje pustošê?

Filoktet.

Bom zraven jaz ...

Neoptolem.

Kaj boš storil mi v pomoč?

Filoktet.

in z lokom Heraklejevim ...

Neoptolem.

Kaj boš?

Filoktet.

blizu jim ne dam.

Neoptolem.

Poljubi zemljo in gremò!

Herakles¹

se prikaže nad srednjo skalo:

Zdaj nè se, Pojantov predragi mi sin,
da slišiš še moje besede poprej!
In vedi, da glas Heraklejev je to,
ki zre ga oko in ga sliši uho.
Vsled tebe sem pustil nebeški prestol
in prišel tu sem,
da Zevsove tebi naklepe povem
in pot ti zabranim, ki iti jo češ.
A moje besede poslušaj!
Najprvo na usodo svojo spomnim te,
po kolikem trpljenju in težavah sem

prejel nesmrtno slavo, kakor vidiš zdaj.
Le vedi, tudi ti trpeti moraš to,
da po trpljenju tem življenje slavno bo.
S tem možem torej pojdeš mi pred Troje
grad

in tam ozdravi najprej ti boleznì kal.
Vsled čednosti odbran na čelu vojske vse
uničiš s tem orožjem mojim Parida,²
ki vzrok edini on je vsega tega zla,
razrušiš Trojo in v dvorane svoje kras
odpelješ ves, kar je najboljšè v vojski vsi,
k Pojantu si očetu tja na ojtski dom.
A plen pa, ki dobiš ga ti od vojske te,
h grmadi moji deni kot spominek ga
na ta moj lok! A pomni to pa tudi ti,
sin Ahilejev: Troje vzeti niti ti
ne moreš brez tegá in ta brez tebe ne.
Drug drugega kot leva dvojčka varujta,
on tebe, ti pa njega! Jaz pa pošljem ti

SVETILNIK ROTESAND PRI IZLIVU REKE WESER.

¹ Kar nam je ohranjenih Sofoklejevih del, je Filoktet edino v tem oziru, da se mora poslužiti boga, če hoče razvozlati dramo (*θεός από μηχανής*, deus ex machina). Vsakdo mora z zanimanjem slediti dejanju, ki se vrši pred njim, in z veliko napatostjo čakati, kako bo vendar rešil pisatelj ta voz. Toda kako se čuti marsikdo ob koncu prevaranega, ko vidi, da je moral umetnik Sofokles poklicati slednjič na pomoč boga, da mu pomaga iz zagate. To sredstvo res nima na sebi ničesar umetniškega, vendar je pa upravičeno, če pomislimo sledeče. Odpor Filoktetov proti Troji je tolik, da ga ni nikakor mogoče streti naravnim potom. Da pa dovede Sofokles razvoj dejanja tako daleč, odgovarja popolnoma njegovemu načinu, da hoče ohraniti značaj svojih junakov konsekventen do skrajne meje. Presenetiti bi moralo dalje brez dvoma in upravičeno vsakega, ko bi vzel Sofokles na pomoč katerega drugega boga, ki nima prav nikake zveze in nobenega odnosa do Filokteta. A

Asklepija zdravnika v grad tja Ilion.
Pred mojim lokom mora namreč v drugo
zdaj
spet pasti. Toda ko deželo vzamete,
to glejte, božje vse da mi spoštujete!
Vse drugo namreč manje ceni oče Zevs.
Zakaj z ljudmi pobožnost hkrati tudi umre,
v življenju ne preminè in po smrti ne.

popolnoma drugače je to pri Herakleju. Saj je vendar Herakles oni, ki je dal Filoktetu svoj božji lok, s katerim bo postal slaven, ko stre ž njim moč Troje. Ali se more torej komu čudno zdeti, če pomaga Herakles svojemu ljubljencu zdaj v tako odločilnem in usodepolnem trenutku?

² Paris, Prijamov sin. On je bil resnično vzrok trojanske vojske, ker je odvedel iz Šparte Menelajevo ženo Heleno. Ker je ni mogel dobiti Menelaj nazaj mirnim potom, se je vnela vojna.

Filoktet.

O ti, ki si glas zaželen mi poslal
in po dolgem prišel,
ukazom jaz tvojim se bom pokoril.

Neoptolem.

In jaz tudi mnenja prav istega sem.

Herakles.

Ne odlašajte dolgo storiti tega!
Ugoden je čas;
saj veje od zadaj na ladjo.

Filoktet.

Potem pa gredoč kar pozdravim še kraj.
Zdaj z Bogom, ti dom, ki si čuval z menoj,
ve vile ob vódah in logih okrog,
obala ti morska, šum grozen vodá,
ki često je vrgel te veter celò
v votlino tja noter na mojo glavó!
In večkrat poslal sem Hermov je vrh
odgovor na glas zdihujoč mi nazaj,
le jok je in stok mi ponavljal odmev.
O bistri izvor in likijske vode,¹

¹ Likijska voda (Λύκιον ποτόν). Apolon, s primkom »Likijski«, je baje ustvaril za Filokteta dva studenca, od katerih je tekel iz enega med, iz drugega vino. To je vabilo ptice, da jih je Filoktet lahko streljal.

BREMEN: MESTNA HIŠA.

zdaj ločim se, ločim že enkrat od vas,
ko nismo še mislili tega nikdar.
Zdaj z Bogom, ti Lemnos, od mórja obdan
in srečno po morju me spremi na kraj,
ki pelje usoda mogočna nas tja,
prijateljev volja in zlasti še bog
premočni, ki to je izvršil.

Zbor.

Odrinimo torej vsi skupaj od tu,
a k vilam molímo pomorskim še prej,
da srečno vrnitev nam dajo.

MED APENINSKIM IN BALKANSKIM POLOTOKOM.

(Konec.)

DR. J. SAMSA.

Leta 146. pr. Kr. so z Makedonijo in ostalo Grško tudi Jonski otoki romali pod oblast mogočnega Rimljana. Ko pa se je veliki kolos prostranega rimskega cesarstva razcepil, so bili Jonski otoki l. 395. pridruženi vzhodnorimskemu cesarstvu. V srednjem veku sta se zanje prepirala Neapol in Benetke. Od l. 1461. so kot »Levante Veneto« služili nekdanji kraljici Jadranskega morja. Ko je l. 1797. slavna republika dožev prenehala, so se polastili Jonskih otokov Francozi, a že čez dve leti so si jih »viribus unitis« prisvojili Rusi in Turki. 21. marca l. 1800. pa je zagledala beli dan aristokratska »Republika sedmero združenih otokov« pod ruskim in turškim pokroviteljstvom. Davke je pobiral Turek sam, 1807. l. so postali otoki zopet fran-

coski, 1809 pa so se na nje usedli Angleži. 5. novembra 1815 so se zopet proglasile »Združene države Jonskih otokov« pod »varstvom« Angleške, ki je imenovala za šefa vlade lord-nadkomisarja, ki je stanoval v mestu Korfu. Angleška si je pridobila priznanja vrednih zaslug za povzdigo teh otokov, a tuja vlada ni bila nikdar priljubljena otočanom. Ko se je Grška osamosvojila kot neodvisno kraljestvo, so Angleži 14. novembra 1863 odstopil Jonske otoke novi državi. Palačo, pred katero stojiva, je dal sezidati prvi lord-nadkomisar Sir Thomas Maitland iz mehkega na zraku strjenega maltskega groha (Malta-Tuff); rezervirana je za kraljevo rodovino. Pot se zavije proti vzhodu; mimo citadele (Fortezza vecchia), odkoder splava oko tja do

Albanskih gora, pridemo nazaj do parka; tu se ti oči ustavijo na belem marmornatem kipu, začudiš se tem anahronizmom:¹ možak v opravi starorimskega viteza z lasuljo, kakršne so bile v čašti in navadi za časa Ludovika XIV. (1643—1715), predstavlja junaka nemškega pokoljenja z imenom in naslovom »Matthias Johannes, Graf von der Schulenburg«; benečanska usta pa so mu iz tega naredila ime »Scalimborge«; za časa Benečanov je branil krfsko trdnjavo proti Turkom, v zahvalo so mu Benečani še za njegovega življenja l. 1717. postavili ta spomenik z napisom: »Matthiae Johanni a Sculemburgio, summo terrestrium copiarum praefecto Christianae Reipublicae, in Corcyrae obsidione fortissimo assertori, adhuc viventi, Senatus Anno MDCCXVII.« A da ne bi tujec mislil, da so se samo Benečani proslavili na teh tleh, so Angleži v bližini tega spomenika na levi postavili spomenik svojemu zastopniku; to je okrogel majhen tempelj v jonskem slogu, na pročelju nosi grški napis, ki slavi zasluge že omenjenega prvega zastopnika angleške vlade Sira Thomasa Maitlanda. Menda je že od nekdaj angleško geslo: »Mi smo tudi tu.«

Toda pred svojim hotelom sva: zmračilo se je. Dajva si odkazati vsak svojo obo, da se otreseva popotnega prahu. Jutri si ogledava še kako znamenitost na otoku; zvečer pri večerji pa se ozreva še enkrat v preteklost teh tal, da bova bolje razumela njihovo sedanost.

Krf — Grki so ga imenovali *Κέρκυρα* ali *Κόρυφα* — se je prvotno vsled svoje oblike imenoval Drépanon ali Drepáne (srp). Okoli l. 730. pr. Kr. je pripeljal na otok naselbino Chersikrates iz Korinta. Na otoku se je kmalu razvila živahna trgovina, v materinem mestu Korintu pa se je kmalu vzbudila zavist nasproti bujni hčerki. L. 665. se je bila med Korkiro in Korintom bitka v jadranskem morju — v zmagu mlade Korkire — prva

grška pomorska bitka. Vendar je postala nova naselbina podložna Korintu, dokler je vladal tu Periander (627—585), ki ga prištevajo znani sedmerici grških filozofov. Znano je, da je bila pozneje Korkira eden izmed vzrokov in povod dolgotrajne peloponeške vojske (431—404 pr. Kr.), v katerih je bila Korkira na strani Atencev. Pozneje je bil otok žoga v rokah Sparte, Sirakuz, Makedonije in Epira. Leta 229. so se ga polastili Rimljani. V 11. stol. so ga morali bizantinski cesarji dvakrat odstopiti Normanom. Ko je začela trhla bizantinska država razpadati, so si l. 1386. prilastili Krf Benečani ter ga proti dušmaninu Turku zelo utrdili. Leta 1537. se je 50.000 sovražnikov krščanskega imena pridrvilo na Krf, a morali so s krvavimi glavami bežati. Leta 1716. so zopet poskusili svojo srečo, a tu jih je zapodil grof Schulenburg. Od l. 1797. pa prenaša Krf skupno usodo z ostalimi jonskimi otoki.

Toda dovolj zgodovine in števil; saj se bova tudi jutri lahko še kaj pomenila. Lahko noč! — Prvo noč na tleh grškega klasicizma! V deželi, ki je rodila nedosežno grško umetnost in poezijo; v domovini ljudi, ki jih je narava bogato obdarila s svojimi darovi, duševnimi in telesnimi; med pozabljenimi potomci slavljениh prednikov, katerih naivna priprostost, zdrava čutnost in prožna dovzetnost nam še danes diha iz vsakega ostanka njihove kulture. Ali pa je bil ta nadarjeni grški narod srečen? Srečnejši kot drugi? Ali ni bila njegova kultura vkljub vsej svoji do-

ROTTERDAM.

¹ anahronizem = kar je časovno šele pozneje.

vršenosti in popolnosti prav za prav brez pravega duha? In zato brez cilja in smisla? Če more šele religija (verstvo) dati kulturi pravec in namen, tedaj je dobila grška kultura svoj pravi pomen šele, ko je krščanstvo prevzelo iz nje tiste kulturne elemente, ki so bili z njegovimi večnimi, nemajnimi resnicami sorodni (n. pr. Aristotelovo filozofijo). Ves grški klasicizem je neko tavanje v temi, v kateri ni mogoče najti prave poti in zaželenega cilja; tavaš, tavaš in tiplješ in tiplješ semintja, a ne veš, ne kod, ne kam bi, dokler ne posije dan in se ne prikaže nebeško solnce, ki ti z nedosežne višine razjasni položaj in pokaže tvoj cilj. Tako je bila grška kultura v svojih temeljih v temni nejasnosti, dokler je ni s krščanstvom razsvetlil žar večne luči. Če ta ali oni pojav starega klasicizma ni vzdržal ognjenih žarkov krščanske resnice, kaj za to? Ali se mar zlato ne čisti v ognju ravno zato, da ogenj vse drugo uniči razen čistega zlata?

Dobro jutro, prijatelj! Zdaj pa le na noge! Krasno jutro je; za Krf imava danes še cel dan na razpolago. Kaj meniš, ali jo mahneva proti jugu do vasi Gasturi? Dvanajst kilometrov peš poti premeriva v dveh urah in pol; če greva z vozom, plačava petnajst drahem. Peš, kaj ne? Prav. Pot iz mesta se vije najprej proti zahodu; skozi vrata Porta Reale in predmestje S. Rocco se zasučeva okoli zaliva Kalichiopulo, tu se začenja pot v serpentinah navzgor proti vasi Gasturi. Poglej te obraze priprostih mladeničev in deklic, ta fino rezani profil, elegantno zaokrožene črte okoli velikih temnih oči in sočnih ust. Da, taka je morala biti najlepša grška žena Helena, katere lepota je bila vzrok desetletne vojske med Grki in Trojanci, taka zvesta Penelopa in duhovita Aspasia. Taki so morali biti modeli Miloške Venere in Belvederskega Apolona. Pravijo, da se je v tej vasi najčisteje ohranil tip klasičnega grškega obraza.

Zdaj pa naprej stopiva, nekoliko na levo. Dospela sva pred krasno vilo »Achilleion«; moderna palača v starogrškem duhu. Sezidal jo je po naročilu naše rajne cesarice Elizabete († 1898) italijanski mojster Rafael Carito v letih 1889 — 1891. Znana italijanska stavbinska umetnost in okusna dunajska obrt sta si tu podali roki, da bi cesarici ustvarili prijeten oddih v pomladanskih mesecih. Sedaj je vila last nemškega cesarja. Ker se ravno zdaj tu mudi, ne moreva noter; morda smeva vsaj na vrt. Glavni vhod je na ožji južni strani, od tu se pride najprej v velik salon, na desno od salona je kapela v bizantinskem slogu, na levo obednica v slogu italijanske renesanse, zraven kadilni salon v pompejanskem slogu. V drugem nadstropju je stanovala cesarica, pred njenimi sobami tvori dvanajst jonskih stebrov hodnik (peristil); stene sta poslikala laška mojstra Palliotti in Postiglione. Od tu je krasen razgled po otoku, dalje do albanskega obrežja, pa do Pindskih in Akrokeramiških gora. Kolikokrat je pač rajna cesarica tu daleč od dvornega hrupa uživala samoto, kolikokrat je njeno oko splavalo do teh nepremičnih črt na obzorju, kolikokrat je pač tu premišljevala o človeški sreči in nesreči. Vse bogastvo človeškega srca ne umiri, in vendar: kako malo je treba včasih, da se naše srce zadovolji! — V parku prideva mimo okroglega šesterostebričastega Heinejevega svetišča, v njem sedi marmornat kip cesarici najljubšega pesnika Heineja. — Glej, mimo naju prihaja salonsko oblečen gospod; ti, ali ga nisva že nekje videla? Ali ni to tisti, ki sva ga v Trstu na Amfiritri obsodila za profesorja? Vprašajva portirja! Morda nama pove. Da, uganila sva; profesor Dörpfeld je, najslavnejši nemški arheolog; na Krfu vodi izkopavanja; najbrž je bil pri nemškem cesarju, ki se za izkopavanja zelo zanima, poročal mu je o svojih uspehih. Naj se mu posreči še mnogo zakladov grške umetnosti iztrgati podzemskim bogovom in oteti pozabnosti!

VODOMEC.

PROF. FR. PENGOV.

Po Kamniških planinah se je topil sneg; bistrega potoka, ki si je privzel od rojstnega kraja tudi ime, se je lotila periodična bolezen, megalomanija, domišljava veličina.

Kot norčav je bobnel med tesnim, mračnim skalovjem proti dolini, brcal, zadrživši troho prostosti, v stran vse, kar mu je prišlo na pot, pljuskal ikre zlahtnih postrvi in lipanov na breg, pometaval mostove, ki jih je že dolgo z nejevoljo gledal nad hrbtom, v strugo, zato pa sipal mase laberja, pržine in peska na sosednje travnike, podkopaval bregove in poplavljal ceste.

A zopet se je streznila Kamniška Bistrica, postala je pametna in ponižna in v tej svoji ponižnosti (v strmcu) je posvetila vse svoje moči — na stotine konj — ducatom mlinov in elektrarnam, da vsaj nekoliko popravi škodo, ki jo je uprizorila ob napadu zbesnelosti.

Vesel te izpremembe je dvignil lapuh svoje zlate zvezdice iznad bistriškega proda, da kot mila jutranjica prvi pozdravi spokornico. Naslednjo noč je pokazal tudi repuh (Petasites, Pestwurz) iz vlažnega greza svoje do 2 čevlja visoke brezlistne betve; pokrite so bile z zelenkasto-vijoličnimi luskami in nosile na zgornjem koncu grozd neznatnega sivkasto-rdečega cvetja, sestavljenega na podoben način, kakor ga opažaš pri naših nebinah (košarice). Poleti boš videl tu

velikanske liste, ki bodo dajali okolici skoro afrikansko lice. Ob bregovih je zelenel prijazni grmasti čemž (Traubenkirsche, Prunus padus) in strupeni volčin (Seidelbast, Daphne) je zažarel v rožni lepoti po brezlistnih vejicah.

Zopet se je vrnil v sosesčino veseli povodni kos, ki je bil zbežal pred jezo hudournika, se vsel na óblico (prodnik), ki je ležal sredi plitve struge, delal poklone po vseh pravilih te umetnosti, za-

pel pesmico sprave in ljubezni in se zaprašil tako srborito kot razposajeno dete v živosrebrno vodičo, da si ujame roženi svitek (Tellerschnecke, Planorbis) ali škrgasto kalužnico (Sumpfschnecke, Paludina vivipara), ki sta bila zašla iz stranskih lenih pritokov v glavno strugo, ali kako ličinko enodnevice za svojo agape (večerjo ljubezni); mična rumena pastiričica je tekala,

ROTTERDAM.

utripajoč vsak trenotek z repkom, preko obeljenega peska in lovila mušico za mušico.

Nekega dne pa je bila trozveza dopolnjena. Ob strmem, izpranem bregu je stal postaren šipkov grm, čigar za palec debele veje so se spenjale v loku nad vodo. Na škrlatnordeči, vsled zažoltelih trnov tigrasto pisani veji je sedelo nekaj; majhno, fino, nenavadno, pravljlično čudo je čakalo tukaj v lesketajočem solncu, modro kot blisk, zelenkasto kot jaspis, žareče kot granat in rubin, kot sikajoči

plameni v plavžu in iskrece kot najdragocenejši juvel.

Hipoma pa stegne vrat in se skloni naprej, da stoji kljun skoro navpično navzdol in puhne vznak v vodo kot žaba, ne, kot puščica, da brizga na vse strani, se prikaže zopet na gladini, se otresa, da prši iz vode kot mal vodomet, nato pa sede na vejo, da použije 4 cm dolgo ribico, ki se mu zvija v šilastem kljunu, dokler ne izgine v njem. Pri vsakem zgibu se zasveti iz valov njegova podoba v vseh mavričnih barvah.

Kaj lepšega ne najdeš zlepa v naših krajih kot je naš tatič-ribič v o d o m e c. Njegove barve niso od tega sveta, ampak izvirajo iz pasov, kjer se spenjajo krasno cvetoče lijane (rastline ovijalke) med palmami in visijo raz orjaške veje praغوذا bajni cvetovi orhidej (kukavic). V družbi z legatom (Bienenfresser, Merops apiaster) in zlatovranko je vodomec eden izmed redkih zastopnikov tropične krilate lepote na skromni severni polobli; vse ostalo sorodstvo je ostalo raje v toplejšem podnebj.

Le oglej si lepega junaka in ne boš več dvomil o njegovem tropičnem pokolenju! Temnozeleno glavico mu je čarno ozaljšana s svetlejšimi azurnimi pegami, takisto peroti. Kot atlas se mu beli grlo, mimo oči pa mu je šinila železna rja in pustila svoje sledove tudi po vsej svilnati trebušni plati. In gorenja stran! Kje imaš safir, ki bi odseval tako prelestno modro, tako türkisovo žareče! Ravno se je zasukal mali potapljač, da se ogleda še po drugi strani struge, in zablisnilo je kot električna kača na modrem nebu.

Dočim je bil pozimi na Grškem ali celo v severovzhodni Afriki — vodomca moramo prištevati selilkam ali vsaj klatežem, četudi ga ob nezamrznjenih potokih opazaš celo zimo — oživlja poleti s svojim rezkim »ci-i-i ci-i-i-i!« naše mirno žuboreče potoke ter prevpije s svojim krikom če treba tudi bobnečo jezo valov in zavijanje najbolj razljučenega vetra. Azurno-modra strelica z zlato-ze-

leno konico se spreletava nizko nad vodo in obvisi na stari vrbi ob bregu. Nad 500 do 600 korakov, to je od skrivališča do skrivališča, ne frči rada naenkrat.

Naš vodomec je, po Štajerskem mu tu in tam pravijo tudi ledenar (Eisvogel). Kot blisk suče glavico, da leskečejo rdeča očesca in trepeče vrat kot belo srebro. Nenadoma pade z veje, zapiska kot divji Indijanec in se smučje krog samice z vedno glasnejšim krikom, spreminjajoč se v dopoldanjem solncu; samica se suče semintja, otresa s kratkim lazurnim repkom in se zakadi s huronskim vriščem proč, za njo pa brni samček — dva modra bliska se zasvetita nad srebrnim valovjem in izgineeta.

Še ne stojiš dolgo ob vodi, že se ponovi glasno kričanje v gostem vrbovju. Trije modri bliski se pode nad vodo; v revir našega znanca je zašel drug samček, da si izvojuje svoj parček in ž njim domače ognjišče.

A to ne gre kar tako igrate. Prične se divji lov: na desno, na levo, od brega do brega, vse križem se podita tekmeča, izginjata ti izpred oči in se zopet prikazujeta, napolnjujoč ozračje s čarobnim leskom in ostrim piskom.

Zopet je mirna Bosna — domače lovišče. A dočim sta lovila preje samec in samica vsak zase, opazaš sedaj zeleno dvojico v združnem gospodarstvu. Da je v ta namen potreba večjih zalog, čutijo na lastni koži razne ličinke, polžki in postrance, in če si upa mladi klin ali pisanec iz svojega zavetišča venkaj v prsto vodo, mora tudi on z žalostjo verovati v spremenjene razmere.

Gorje pa mladi postrvici, če nima dovolj možgan v glavici, da bi ostala lepo skrita v gostem rastlinstvu ob bregu! V kratkem je zapečaćena njena usoda. Saj sta izpraznila, kakor poroča »Lovec«, v Grbinu pri Litiji dva vodomca v par tednih majhen ribnik, koder je bilo vložnih ca. 2000 šarenih postrvic, dolgih à 3—4 cm. Iz tega si lahko predstavljaš objestnost našega gourmanda. Ribarski svet,

ki vzgaja mlad postrvji zarod, kar ječi pod krutim tiranstvom vodomca. Saj so v ribogojnem zavodu na Studencu pri Ljubljani dognali, da je pogoltnil na dan en sam gost po 60, dà, celo 80 prav majhnih postrvic! Seveda so mu tamkaj tudi z železno strogostjo gledali na tatinske krempeljce; kajti ujeli so jih prva leta po 80, pozneje po 50, a najmanj po 40 na leto v past. Še danes vidiš celo skupino teh tičev v Rudolfinumu, kako premišljujejo minljivost svojega rokovnjaškega življenja ob vevških vodah.

In ko so prenesli ribogojni zavod iz Studenca v Želimplje, ali se ti ni prikazal ob ribniku, dasi je v zatišju in precej daleč od glavnega potoka, precej vodomca, kakor hitro so vložili vanj postrvice? Najmanj 10 do 12 ribjih mišek mora dobiti lepa krilata mačica na dan, da umiri kruleči želodček. V tem so našli pri preiskavanju pri 75 0/0, da je prevladovala ribja hrana, in le 25 0/0 je bilo zadovoljnih s pretežno hrano iz košarjev in vodnih žuželk.

Nekega dne je priletela samica našega vodomca nekoliko plašna k bregu in preiskavala izprani svet pod divjo rožo. Dan za dnem je kljuvala s špičastim dletom v ilovnato prst in čez dober teden ali 14 dni bi bila našla vodna podgana ali premetena podlasica, ki bi imela nenavaden talent plezati po navpičnih, gladkih stenah, kakih 60 cm od gorenjega obrežnega roba okroglo luknjo, ca. 5 cm v premeru, dolgo 1/2, morda celo 1 m, vodečo nekoliko poševno navzgor v zemlji. Na koncu se rov razširi v nekako krušno peč, 8—10 cm visoko in 10—13 cm široko.

Lani je živela naša znanka v srečnem zakonu z drugim možem, ki ga ji je pa uropala trda zima. Prebivala sta više gori na Gorenjskem ob Tržiški Bistrici in letala h gnezdu in od njega skozi roman-

tičen, močan slap, ki ga dela jez na onem mestu pod veliko cesto, kjer je izpeljana voda na mline.

Tudi ob Majdičevem jezu v Kranju ob Savi, ob Kamniški Bistrici pri Domžalah in drugod, kjer se šumno peni belo vodovje, vidiš vsak čas zelenega ribiča, kako se potaplja v brzici in šine kmalu nato 30 do 40 metrov više zopet iz vode.

Ko je tilo dodelano gnezdo, podobno rovu črne žolne, izdolbenem v trhli bukvi, je napravila samica tudi mehko podlago iz

ANTWERPEN: STOLNICA;
NA TRGU RUBENSOV SPOMENIK.

kril kačjih pastirjev, iz ribjih luskin in koščic. Nato pa je izlegla 7 belih jajec, tako blestečih kot najlepši emaj; jajčeca so po velikosti podobna drozgovim in tako prozorna, da se bliska skozi lupino rumenjak v žolti rdečici.

Pol meseca je sedela samica sama samcata v temnem rovu, dočim je soproj prespal noči in preždel velik del dneva v mirnem koticu kakih 200 korakov proč. Čez 14 dni pa je frčal in švigal parček

brezštevilnokrat na dan proti votlini; notri je bilo 7 golih, kuštravih, vse preje nego lepih mladičev, bolj podobnih ježkom s črno-modrimi bodicami nego pticam. Ker so hoteli biti vsi siti, zato sta se morala stara potapljati ves božji dan in otrezati vodo s kril, za ličinke mladoletnic in enodnevnice v vodi, kakor tudi za ploščnate Libellule*, pisane Calopteryx* in raznovrstne Aeschne*, nad vodo pa so bili to grenki »zadnji dnevi Jeruzalema«. Seveda so malčki v brlogu vsled tega tudi rasli, da je bilo veselje, bili vedno bolj podobni starim in se jeli že prikazovati ob vhodu, pričakujoč starišev, z lačnim tleskanjem kljunčkov.

Čez precej trudapolnih tednov šele se je pognal prvi mladič med šibice divjega grma in dva dni pozneje je sedelo vseh 7 na veji in lačno ščeb-ljalo. Kadar sta prišla oče ali mati s plenom, vselej je bilo videti, kako so vztrepetavala bleščeča krilca pisane družbe vsa naenkrat in kako so se odpirali špičasti

kljuni kot temna brezdna. Najlepše pa je bilo tedaj, ko so bili vsi mladci toliko godni, da so mogli slediti starišem. Cela družina se je držala vedno blizu skupaj: samec je prežaril na kakem kolu, molečem iz vode, samica je bila na straži na kaki veji, viseči tik nad vodo, krog in krog po vejicah, viticah, koreninah in skalinah, kukajočih iz vlažnega elementa, pa je sedela kopica otrok. Kadar se je potopil kateri izmed starih v vodo, takoj so obdali mladi ono mesto in čakali, da se prikaže ven, nato pa improvizirali tako beračijo, da je bilo veselje in krasota gledati, posebno če je blagovolilo sodelovati

tudi zlato solnce ter chromografiralo vodomce v temno-zelenem, srebrno-leskečem tolmunu. Tedaj se je v vodi in nad njo tako svetilo in iskriilo, da si moral misliti: vodna vila je šla mimo ter zagnala polno perišče najlepših draguljev v potok, od žlahtnega opala in zlatega topaza do zirkona in safirja, smaragda in rubina, vmes pa so žareli pravi biseri iz indijskega oceana, zlati avanturini in najčistejši demanti.

Zopet so šli mimo tedni; ob naši vodi je nastala tišina. Z veliko vztrajnostjo so se naučili tudi mladi vodomci potapljav-ske umetnosti, in zdaj je zavladalo splošno geslo: vsak zase! Stari so jih bili namreč pognali izpod rodnega krova s trebuhom za kruhom. Tudi med starima je prišlo do francoske razporoke in černo se je potapljal samec-samotar ob krajih, kjer je mrgo-lelo raznega mrčesa, ter jezno piskal nad mračnimi jesenskimi vodami.

Nomadaska pot ga je zanesla večkrat tudi više gori,

kjer je gojil mlinar mlade postrvice in li-pane v posebnih ribnikih. Četudi je pokončaval vodomec nebroj ličink črnega potapnika in kačjih pastirjev, ki so tako silno nevarni ribji zalegi, vendar si ni mogel odreči od časa do časa tudi ribje pečenkice. To mu je pa stari mlinar, ki ni bil entuziast za naravno lepoto, ampak mu je bilo edino vodilo v življenju gospodarski boj, hudo zameril. Ker je imel na onem mestu, kjer normalno utriplje čuteče srce, povrhu vsega drugega še usnjat portmoné, zato je zabil po ribnikih tu in tam lesen kol, ki je molel nekoliko iz vode, in nanj je pritrdil majhno železno past. Sleherni dan je pregledaval pasti in podavil, kar se je bilo ulovilo, pa naj je bil

ANTWERPEN: MESTNA HIŠA.

* vrsta kačjega pastirja.

vodomec ali povodni kos, mila pastirčica ali ljubko-otroški stržek; kajti kar sede na kol, tako je sklepala omejena možganska skorja, to ne more imeti drugega namena, nego loviti postrvice.

Nekega večera se zaleti v ta kraj tudi naš znanec in sede na kol. Sprožila se je past in zdrobila rdečo nožico. Celo noč in še drugi dan je visel nesrečni trpin v neznanskih mukah med življenjem in smrtjo in strepetaval s krasnimi krili; mlinar je bil pozabil ogledati pasti. Ko je prišel šele tretji dan revizor, je našel v lovišču dva mrtva in enega še živečega

vodomca. Vzel je živalce iz pasti, strl še živemu prsi in mrmral v sivo brado: »Trije naenkrat! To je od prosinca že dvajset. Lansko leto jih je bilo celo leto trideset, letos utegnem priti na štirideset.«

Zadovoljno si je mel roke. Preparator mu je plačeval po 50 vin. komad; kajti zelo povprašujejo po šolah po tej najlepši naši ptici, ki jo imajo za risarsko predlogo, tako zelo, da bi jo morda kmalu popolnoma zatrli, če bi je ne varovala lovska postava dežele, ki je izvzela vodomca izmed ptic, ki jih smeš povsod ubiti kot zaznamovane s Kajnovim znamenjem.

HOMERJEVA ILIADA.

PROF. FR. OMERZA.

I. SPEV.

Srd mi opevaj, boginja, Peléjeviča, Ahiléja, poln pogube, ki bóli Ahajcem nebroj je prinésel, močnih ki duš je nešteto hrabrih u boju junakov vrgel u Hades, a psom kot plen je izročil telesa, pticam kot slastno gostijo — vršili so sklepi se Zevsa — ko sta se sprla med sabo in v hudem prepiru ločila božji junak Ahiléj in Atréjevič, knez med junaki.

8. Kdo od bogov je med njima zanétil prepir bojaželjni? Zevsa in Létoje sin. Razjarjen ta namreč na kralja zlo je bolezen med vójsko poslal, da so pádala ljudstva, ker svečenika grdó sramotil je Atréjevič Hrisa. K ladjam se brzim Ahajcev Hrises je namreč napotil, hčer da odkupi si drago, z neštavno rešnino u žepu. Venec na zlatem je žezlu Apolona daljnostrelca držal u rókah in prosil vse je ponižno Ahajce, zlasti sinova Atréja, reditelja množice ljudstev: »Čujta, Atréja sinova, možjé z golenjáki Ahajci! Vam dodelé naj bogovi, ki bivajo gori v Olimpu, mesto da Príama pade in srečna vrnitev vam bode, hčer pa odkupite meni predraško, ko dam vam rešnino, sina če Zevsa častite, Apolona daljnostrelca!«
22. Vsi pritrdijo nató povoljno sinovi Ahajcev, naj svečenik se spoštuje, sprejme se krasna rešnina; sinu Atréja pa to, Agamémnonu, v srcu ne prija, ampak grdó ga odžene in trd še ukaz mu pristavi: »Naj ne dobim te več, stavec, tukaj pri ladijah votlih, zdaj ko bi dalje ostal al morda pozneje se vrnil! Védi, koristil ne bo ne venec ti božji, ne žezlo! Nje jaz odkupil ne bom, poprej doleti jo še starost v naši palači u Argi, daleč od zemlje očetne, ko bo hodila ob statvah in meni bo zvesta družica. Pojdi, nikar me ne jézi, da kožo mi zdravo odneseš!«

33. To govóri mu in starček prestraši se, sluša povelje.
Tiho zdaj gre ob obali móčno šumečega morja,
vroče pa vrejo molitve na samem k Apolonu knezu,
Leto ki ga lepolása rodila je, slavna boginja:
»Sliši me, Hriso ki čuvaš, váruješ Kilo presveto,
z lokom srebrnim Smintéj, z močjó ki nad Ténédom vladaš!
Ako sezidal kedaj po godu sem tebi svetišče,
tebi kedaj če u čast zažgal sem li mastna plečeta
bikov rejenih in koz, sledečo izpolni mi željo:
plačajo moje solzé Danajci naj s tvojimi strelí!«
43. To govóri mu proseče, sliši ga Fojbos Apolon.
Stopi iz sinje višave Olimpa srditega srca,
lok mu na rami visi ob tulu, z dvojním pokrovom.
Sliši puščíc žvenketanje na rami se jeznumu bogu,
kadar stopi z nogó. Premika se noči podobno.
Daleč od ladij se vsede in vrže med vojsko puščico,
grozno srebrni pa lok po zraku nato zažvenkeče.
Najprej na mezge le meri, strelja le pse brzonoge,
toda nato nje same kopje prebridko zadeva.
Vedno mrličev je več, grmada gori pri grmadi.
53. Dni že letijo devet puščice iz loka na vojsko,
zdaj u desetem pa skličé ljudi Ahilej k zborovanju.
Mísel vdahníla mu to v srcé beloroka je Hera;
skrb ji je delalo težko, ko vidi, da mrejo Danajci.
Brž ko se torej zberó in pridejo polnoštevilno,
vstane med njimi ter pravi nato Ahilej brzonogi:
»Dragi Atrejevič! Torej raztreseno vrnemo zopet,
mislim, domov se nazaj, če smrti uidemo kajpak,
vojna ko hkrati mori in kuğa pogubna Ahajce.
Vendar proroka poprej povprašajmo ali svečenika
ali pa sanj razlagalca (saj pridejo sanje od Zevsa),
naj nam pové, zakaj se také je razsrdil Apolon,
al se zavoljo molitve mórda jezi al daritve;
hoče od ovc ali koz, brez híbe, li díma mogoče,
da ga on milostno sprejme, od nas pa odvrne pogibelj.«
68. Torej tako govóri in sede, med njimi pa vstane
Kalhas Testórjevič zdaj, najboljši od vseh ptičegledov.
Znano je vse mu, kar zdaj je, kar bode in kar je že bilo,
tudi pokazal na ladjah pot je do Troje Ahajcem
z vedo veliko proroško, ki dal jo je Fojbos Apolon.
Dobro jim v srcu hoteč, tako govóri jim ter pravi:
»O Ahilej bogoljubi! Vzrok da povem, ukazuješ,
jezo ki kneza je vnel Apolona daljnostrelca.
To ti povedati hočem, a vedi, da moraš priseči,
stal da mi boš dobrohotno z besedo in róko ob strani;
kajti jezil se bo, menim, mož, ki nad vsemi Argejci
moč mu velika je dana in slušajo vsi ga Ahajci.
Kajti močnejši je kralj, če mož ga slaboten razdraži.
Morda pogoltne sicer za tísti dan jezo docela,
vendar u prsih pa svojih kuha ti gnev še pozneje,
dokler ga ne ohladi. Pomisli tedaj, če me rešiš!«
84. Njemu odvrne nato Ahilej brzonogi ter pravi:
»Bati nikar se, govóri, kar veš kot proroško besedo!
Kajti pri ljubljencu božjem, Apolonu, ki ti na prošnjo,

Kalhas, je dal, kar Danajcem z rekom proroškim odkriješ,
dokler na svetu bom jaz in gledal bom dneva svetlobo,
nihče med vsemi Danajci pri ladjah ne bode položil
težke na tebe roké, čeprav Agamemnona misliš,
zdaj ki ima med Ahajci moč in veljavo največjo.»

92. In ojučinači tedaj se prorok brezgrajni ter pravi:
»On se zavoljo molitve zdaj ne jezi al daritve,
ampak le vsled svečenika, ki vzel mu je čast Agamemnon,
ker mu odkupil ni hčere, sprejeti ni hotel rešnine;
to je, da daljnostrelec poslal je in pošlje še boli.
In od Ahajcev pogina sramotnega prej ne odvrne,
dokler očetu ne vrne deklice spet lepooke,
brez rešnine, zastonj in svete daritve ne pelje
v Hriso. Tako ga lahko potolázimo in pridobimo.«

(Dalje.)

KORAK V NOVO ŽIVLJENJE.

MIRIAM.

Na mizi pred menoj leži pismo moje
draže Jožke. Polno je tuže in strahu,
polno pričakovanja in ljubezni.

»Moja duša,« piše mi, »hrepeni po
novem življenju. Čutim, da bodem srečna
kot učiteljica, saj tako ljubim nedolžna,
nežna otroška srca. Bojim se samo ma-
ture...«

Koliko spominov se mi vzbudi pri či-
tanju teh vrstic! Par let je, kar sem sama
učiteljica, par let, kar sem se tudi jaz
plašila in pripravljala za ta odločilen tre-
notek. V tem pričakovanju in pripravljanju,
v momentih, ko sem bila polna idealov,
zasijala mi je zvezda sreče. V spomladan-
skih večerih, kadar sem pozno v noči od-
ložila knjigo, sem se zagledala v to zvez-
dico, v njene svetle žarke, v njeno lepoto.
Jasno in žarko je svetila. Vesela sem
legla k počitku. — Kakor v sanjah sem
preživela tiste dneve, tako hitro se je
približal dan, ko smo se zbrale vse učenke
našega razreda zadnjikrat na šolskem dvo-
rišču, si stisnile roke in si čestitale in se
pozdravljale morda zadnjič — želeč si
mного sreče in veselja v prihodnjem živ-
ljenju, ter zapustile učiteljšiče.

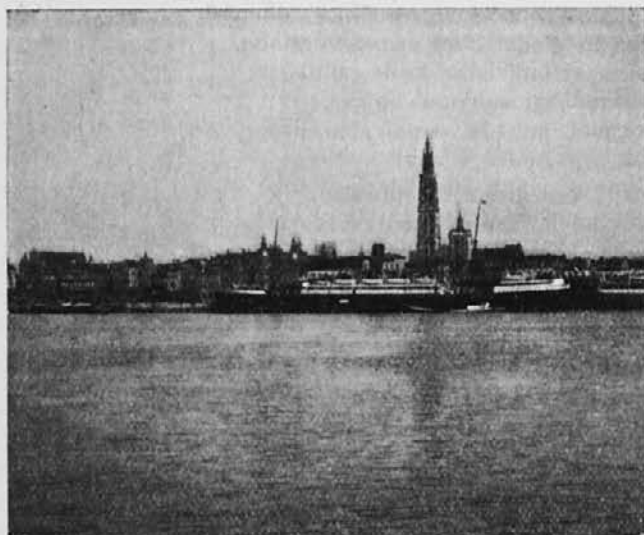
Z veselim srcem sem se zatekla s
svojo prijateljico v bližnjo cerkev in se
s kratko ali vročo molitvijo zahvalila Vse-
mogočnemu za srečen uspeh. Bila šem

srečna. A sreča je prikipela do vrhunca,
ko sem čez par mesecev dobila službo.
Srce mi je bilo polno sladkih čuvstev do
novega idealnega dela. Težilo mi je srce
samo to, da bom morala zapustiti svojo
drago mater, svojo milo domačo vas in
oditi daleč tja v neznane tuje kraje, med
tuje ljudi, kjer ne bom slišala niti milega
slovenskega jezika, temveč le bratski hr-
vaški.

Prišel je dan ločitve. Na postajo me
je spremljala mila mamica. Njeno lice je
bilo blede, njen pogled otožnomil. Uga-
nila sem njene občutke. Srce se mi je kr-
čilo pri misli, da ostane to drago bitje
samo, zapuščeno, brez svoje hčerke, katera
ji je bila edina tolažba po očetovi smrti.
Brez besed sva se bližali postaji; samo
pogledi so se včasih srečali.

Pridrdral je vlak. Vroče poljubim
svojo drago mater in odhitim, da zakrijem
solze, ki so mi igrale v očeh. Za seboj za-
slišim še tihe besede: »Ohrani si čisto srce
in neomadeževano dušo!« Kako lep opo-
min, opomin, ki mi ostane do zadnjega
zdihljaja v srcu!

Vlak me je vozil v tujino. Sto in sto
različnih misli me je navdajalo takrat. Sto
in sto vprašanj mi je vrvelo po glavi.
Korak v novo življenje! Naj li ne bo ta
korak resen? Nastopila sem službo na-

LUKA V ANTWERPNU.

vdušeno in z veseljem. Saj sem dosegla svoj cilj, po katerem sem hrepenela že kot učenka ljudske šole. — Radovedno so me gledali otroci v šoli in si takoj ustvarili svojo sodbo o meni. S prijaznim materinskim občevanjem sem skušala takoj prodreti v njihove duše, pridobiti si njih srca in vlti jim ljubezni in zaupanja do njih učiteljice. Posrečilo se mi je. Saj so otroška srca mehke vosek, ki se da modelirati in spremeniti v najrazličnejše oblike. Čutili so otroci, da gori in vroče bije moje srce zanje, da jih ljubim z vso dušo in podarili so mi tudi oni svoja srca.

Prišel je Božič. Z vso silo me je vleklo nekaj v rodno vas, vleklo me je domov v okrilje dragega bitja. Ali materialne prilike mlade učiteljice so mi branile ta užitek. Ostala sem. Bilo mi je prijetno in skoro nisem občutila, da sem v tujini. V duhu sem se spustila v domačo vasico, da povasujem pri svojih dragih... Hitro so potekali dnevi, tedni, meseci. Potekal je čas in prinašal svoje izpremembe, svoja razočaranja. Razočaranja! V svoji prvi navdušenosti novega idealnega življenja nisem niti opazila, da je ona moja mila zvezdica v domovini — ki se je prej tako veselo

in jasno lesketala — žalostno otožno svetila, postajala nejasna in čez malo izginila. Ljubila sem to zvezdico tajno ali globoko. Zakaj, zakaj je zaplamtelo ono čuvstvo v mojem srcu! Zakaj ni ostalo nerazvito, mrtvo!

Kako kmalu sem se prepričala, da »Stalna na tom svijetu samo mijena jest«! Postajala sem žalostna, melanholična, ko sem videla, kako se mnogi ideali temné in pogrezajo, a na njih mesto stopa gola realnost, pusta proza. — Moje navdušenje je izginjalo. Otroci so me začudeno pogledovali, ko sem stopala v šolo in si s strahom pri-trjevali, da ni več v mojem srcu

one prve vroče ljubezni in čuvstva do njih. Vprašujoče in mило so upirali svoje oči v mene kot bi hoteli izvedeti, da li so oni kaj zakrivili, da jih odbijam. Legla je na vse nekakšna tuča. Opazila sem to in se stresla.

»Tvoja naloga je, da blažiš ta nežna srca, da jih vzdigaš in jim daješ življenja, a ti jih ubijaš,« očitala sem sama sebi in sklenila otresti se vse tuče in razveseljvati svoje drobljance. Ali vsi moji dobri sklepi so bili prazna morska pena. Ostala sem melanholična, postala sem stroj brez ljubezni, brez življenja. Moje srce si je večkrat zaželelo veselja in ljubezni.

ANTWERPEN.

Kje naj vse to iščem? V svetu? Ne. Svet ne pozna ljubezni, ne pozna svetega veselja! Nikdar mu nisem zaupala, a tedaj sem se mu odtujila in ga zasovražila. Postala sem hladna do vsega, celo do molitve. Tolažilen in svet mi je bil edino spomin na svojo dobro mater in njen zadnji mil opomin me je spremljal povsod.

* * *

Prišlo je nenadoma, nepričakovano. O zadnjem Božiču je bilo. Obbolela sem. Vlekli so se dnevi, dolge so bile ure, katere sem preživela takrat v svoji sobi prikovana na posteljo. — Že par let imam nad posteljo obešeno sliko s skupino treh angelov, ki predstavljajo Vero, Upanje in Ljubezen. Mila so njih lica in oči so jim obrnjene kvišku, kvišku, daleč tja, kamor ne sega več ljudska znanost, temveč edino le vera. Še nikdar nisem opazovala te slike s tako pozornostjo. Ure in ure sem gledala v ta mirna nebeška lica in v njih miru sem iskala svoj mir.

Padla sem v globoko mrtvilo. V snu ali vročici zdelo se mi je, da vidim svojo nekdanjo kolegino, s katero sva službovali par mesecev skupaj, ali ona ni bila srečna v tem šumnem svetu in odšla je v samostan. Tiho pristopi k postelji, nagne se in, držeč me za potno roko, me mило pogleda in zašepeta tiho, tiho kot bi se bala, da jo bodem slišala: »Ti nisi več ona vesela Marica, polna življenja! Sama otožnost te

je. Sovražiš vse, ves svet, a tvoje srce je tako dobro. Ti si pozabila na svojo sveto nalogo. To ne sme biti! Postati moraš zopet srečna, vesela! Marica! Kako krasno je posvetiti se popolnoma Jezusovi službi! Razmišljaj! — Poglej tja v daljavo! Ona — nekdanj jasna zvezdica — zopet jasno sveti in razsvetljuje pot do izvira neskončne, svete in neizmerne Ljubezni. Pridi in črpaj iz tega studenca sveto Ljubezen, sveti Mir in osreči sebe in one nedolžne otroke!« — Izginila je tiho, neopazeno. Prebudila sem se in razmišljala. Je li bila istina ali samo sen?

Počasi se mi je vračalo telesno zdravje, a bolj hitro in v večji meri duševno. S svetim spoštovanjem sem zopet gledala sliko treh angelov. Zdeli so se mi lepši in njih lica veselejša. Začela sem iskati ljubezen in tolažbo tam, kjer je njen neizcrpljiv izvir. Bila sem zopet srečna.

Vrnila sem se k svojim drobljancem. Srečne in vesele trenutke uživam v njih sredini. Na srcu mi leži samo njih blagor, njih napredek. Vse svoje življenje, vse svoje delovanje želim posvetiti mladim nežnim vejicam našega milega bratskega naroda.

Jožka! Pripravljaj se resno na oni odločilen trenutek in pričakuj in veseli se onih srečnih trenutkov v sredi izročnih ti nedolžnih src!

DROBIŽ

Narodi — brez religije? Še vedno se tu in tam trdi, da so na svetu ljudje, ki žive brez vsake vere v kako višje božanstveno bitje. Nahajajo da se v Afriki ali Avstraliji, v krajih, kjer so bili zavarovani pred vplivom kulturno višje stoječih narodov. To trditev je na etnološkem (narodoslovnem) kongresu v Lovanju (Löwen; 27. avgusta — 4. septembra 1913) nanovo ovrigel misijonar P. Schmidt. Dokazal je, da je v Avstraliji najbolj samemu sebi prepuščeno in v prvotnem stanju ohranjeno pleme Kurnaicev. Kljub temu ti ljudje niso brez vere. Nasprotno:

ohranili so nepokvarjeno spoznanje enega najvišjega bitja, Mumgan-uganda imenovanega. Poučiti jih je treba le prav malo, pa postanejo kristjani. Ta čisti pojem o nekem najvišjem bitju je še ostanek prarazodetja. Stik z drugimi narodi bi jim ta pojem kmalu izkvaril, da bi postali mnogobožci, fetišisti itd. — O primeroma visoki stopnji nraavnosti onih narodov, ki so poleg svoje prvotne priprostosti ohranili tudi prvotno vero v eno samo najvišje bitje, je na istem kongresu mnogo zanimivega povedal dominikanec P. Lemonnier. Čuditi se mora, kdor pri teh

narodih sliši molitvice, katerih bi se najpobožnejši kristjan ne smel sramovati: »Bog, mi smo v potrebi; ti si naš Oče, mi tvoji otroci, pomagaj nam.«

Naše slike nas popeljejo to pot na obal Severnega morja, čigar valovi dan za dnevno udarjajo na ladje severo-nemškega Lloyda. Ker smo si ogledali tudi pokrajine ob Sredozemskem morju na parnikih tega svetovno-znanega društva, naj mimogrede omenim, da obstaja ta paroplovna organizacija že nad 50 let. Osnoval jo je v Bremenu dne 20. februarja leta 1857. konzul H. H. Meier po zgledu podobne angleške institucije. Toda nemško društvo je v kratkem nadkrililo angleško in stoji danes na čelu vseh svetovnih paroplovnih zadrug. Zmerne cene, lepa notranja oprema ter dobra postrežba pridobivajo društvu vsako leto novih prijateljev. — Ko se porazgube v daljavi zadnji odrastki Nemškega sredogorja, se po leno tekoči Weseri bližamo s parnikom Bremen. Ugodna naravna lega ter izredna podjetnost prebivalstva, na katero še danes spominja šaljiv napis na pročelju nekega dobrodelnega zavoda: navigare necesse est, vivere non necesse est, sta napravili iz prvotne ribiške naselbine mogočno trgovsko metropolo, ki šteje nad 250.000 prebivalcev. Uprava mesta z okolico je republikanska. Nositelj oblasti je senat in zastopniki meščanstva. Med javnimi poslopji slovi katedrala, 103 m dolga, 40 m široka, 31 m visoka. Graditi jo je začel že sloveči škof Adalbert okrog leta 1044., ker je nameraval napraviti Bremen za metropolo vse Severonemške. Čeravno obkroža še danes najstarejši del mesta star nasip, ne ostaja Bremen glede zunanje lepote in snage za drugimi nemškimi mesti. Ker je Wesera v mestu samem za velike ladje nekoliko preplitva, so zgradili nekoliko kilometrov nad Bremenom nekako predluko, Bremerhaven imenovano, ki prekaša celo Kuxhaven, predluko Hamburga. Ob izlivu Wesere pozdravlja došleca svetilnik Rotesand, zgrajen v letih 1883—1885 z nemalimi stroški 800.000 mark. Znan je ta obmorski kolos posebno zato, ker pokriva celo njegovo zunanje lice velikanska nemška trobojnica. Ko izgine v daljavi Rotesand, drči

ladja ob obrežju v podobi venca nanizanih Friziških otokov, ki jih je sila morskih valov odtrgala od celine. Onstran velikanskih obrežnih nasipov se nam odpira pestrobodna nizozemska panorama, poživljena z zelenimi pašniki, globokimi prekopi in mlini na veter, ki nas spremlja, dokler ne pristanemo v Rotterdam, središče nizozemske trgovine. Mesto prehranja nad 400.000 prebivalcev ter tvori glavno izkladišče porenske plovbe. Velike oceanske ladje so usidrane v luki »Boompjes«. Zato nahajamo ob njenem obrežju raznovrstne banke in trgovske hiše, kontorje, ki spominjajo po orjaški zunanjosti na nevjorške 20 do 30 nadstropne zgradbe. Bujno trgovino in cvetočo industrijo pomnožuje nebroj prekopov, ki vežejo Rotterdam zlasti s Haagom, rezidenco Nizozemske. Kar je Rotterdam za Nizozemsko, to nekako je Antwerpen za Belgijo. Ležeč ob reki Šeldi ima vsled uvoza žita, posebno pšenice, ovsa, rži, koruze in kave, živahne trgovske zveze z vsemi deli sveta. V starem delu mesta, ki je bil še do leta 1885. obdan z močnim trdnjavskega oklepom, se ponosno dviga proti nebu 123 m visok gotski stolp katedrale iz 14. in 15. stoletja. Veličastna stolnica se ponaša s 7 ladjami, izmed katerih je največja 117 m dolga, 52 m široka. Oboki počivajo na 125 stebrih. Ornamentiko notranjščine je preskrbel zlasti sloveči vlamski slikar Rubens (1577—1640), ki so mu postavili hvaležni rojaki ob dvestoletnici njegove smrti tik ob strani cerkve, v parku Place Verte, krasen spomenik. Eden najstarejših svetnih monumentov je Steen, grad ob Šeldi, zgrajen že okrog l. 1520. Tu notri so bivali dalje časa belgijski inkvizitorji, v novejši dobi pa so napravili iz njega muzej, kjer počivajo raznovrstni ostanki belgijske starožitnosti. Nekoliko mlajši je Rotovž, 1561—1565, ki je pa že leta 1581. veliko trpel. Ko so namreč Španci zavzeli uporno mesto, tudi mestni hiši niso prizanesli, ampak jo skoro do tal porušili. Po viharnih dneh francoske revolucije pa so ga domoljubni Belgijci iznova restavrirali. —dan.

Dijaki - naročniki naj pošljejo počitniške naslove!

LUKA VILHAR

urar, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 4

priporoča prečastiti duhovščini in slav. občinstvu svojo veliko in bogato zalogo

priložnostnih daril

kot ure, verižice, uhane, zapestnice itd. po najnižjih cenah.

Za solidno in točno postrežbo se jamči.

I. KETTE

Ljubljana, Franca Jožefa c. 3.

Klobuki, čepice, perilo, kravate, palice, dežniki, galoše, toaletne potrebščine itd. Vsi predmeti za telovadbo, turistiko in drug šport.

Knjigoveznica

'Kat. tisk. društva'

v Ljubljani

se priporoča :

v izvršitev vsakovrstnih knjigoveških del.

Knjižnicam znatna popust. Solidno delo, zmerno cena.

Kupujte edino

'Sava'-kremo

(čistilo).

Dobiva se povsod.

Fr. P. Zajec, izprašani Ljubljana, Stari trg 9

priporoča svoj dobro urejeni optični zavod kakor tudi različne vrste naočnikov, ščipalcev, toplomerov, daljnogledov itd. Popravila očal, ščipalcev itd. izvršuje dobro in cenol

G. F. Jurásek

uglaševalec glasovirjev in trgovec glasbil

Ljubljana, Poljanska c. 13.

Velika zaloga prvovrstnih glasovirjev, pianin, harmonijev, gosli, tamburic, kitar, citer in vsega glasbenega orodja. Najboljše strune (Wachold in druge). Zavod za uglaševanje ter popravila vseh glasbil. Jamčim pismeno 10 let. Posojevalnica glasovirjev in harmonijev po najnižjih cenah. — Dobro blago se samo hvall.

Zavod za tehnične in elektrotehnične naprave

Koncesionirano podjetje za električne naprave, napeljave električne luči in prenos moči, telefonske, brzovjavne in signalne naprave. Dobava in montiranje motorjev na bencin in petrolin ter Dieslovih motorjev. V zalogi vedno v veliki izbiri: elektromotorji, ventilatorji, obločnice, žarnice, telefoni, vsakovrstni instalacijski material, mazilna olja in masti, sesalke, lestenci za elektriko in plin ter sploh vse tehnične potrebščine.

Popravila vsakovrstnih strojev.

Proračuni na zahtevo zastoj.
Moderna mehanična delavnica.

VOJNOVIĆ & CIE, Ljubljana, Dunajska cesta 22.

K. A. KREGAR

Ljubljana, Sv. Petra cesta 23

**Trgovina z usnjem
na debelo in drobno**

Bogata zaloga raznovrstnega
usnja in črevljarskih potrebščin

Glavna zaloga

Sava-kreme

v korist obmejnim Slovincem!

Trgovina oljnatih barv, fir-
nežev in lakov ter vseh v to
stroko spadajočih
predmetov

Brata Eberl

silkarja napisov, pleskarska mojstra

Miklošičeva cesta št. 4

nasproti „Uniona“

Priporoča se preč. duhovščini
in p. n. občinstvu
v vsakem oziru
kot priznana solidna tvrdka

Priporočljiva domača tvrdka!

Podpisani izjavljam v imenu stavb-
nega odbora za zidanje nove cerkve
v Šmihelu pri Žužemberku, da je gosp.

Rajko Sušnik

umetni steklar v Šiški

napravil v imenovani cerkvi enajst
novih oken, krasno in umetno v got-
skem slogu, v splošno zadovoljnost in
po zmerni ceni ter je zato v svoji
stroki vreden najboljšega priporočila.

V Šmihelu, 12. avgusta 1909.

Za stavbni odbor:
Francišek Gabršek,
župni upravitelj.

Prodajalna Katol. tisk. društva (H. Ničman) v Ljubljani

priporoča svojo bogato zalogo

: šolskih :
in pisarniških
potrebščin

kakor: raznovrstni papir, zvezke, no-
teze, razne zapisnike, kopirne knjige,
šolske in pisarniške mape, radirke,
pisala, črnilo, gumi, tintnike, ravnila,
trikote, šestila, barve, čopiče, razno-
vrstne razglednice in devocijonaliže.